

YENİŞEHİRLİ AVNÎ BEY'İN FARŞÇA RUBÂİLERİNİN TÜRKÇE ÇEVİRİSİ

Sevim BİRİCİ¹

Özet

Yenişehirli Avnî Bey, XIX. yüzyıl klasik Türk edebiyatının önemli simalarındandır. Avnî Bey hem Türkçe hem de Farsça divan sahibidir. Yaklaşık 1600 beyitten oluşan Farsça Divan'da 26 rubai bulunmaktadır. Bunlardan 2 tanesi müstezattır. Müstezatlardan biri şeyhi Nazif Dede'nin doğum tarihi ile ilgilidir. Genel anlamda Allah'ın büyüklüğü, aşk, acizlik, nefis, iyilik konularının işlendiği rubailerden bazıları methiye ve hicviye özelliği taşır. Bu çalışmada Yenişehirli Avnî Bey'in 26 rubaisinin Türkçe çevirilerine yer verilecektir.

Anahtar Kavramlar: Yenişehirli Avnî Bey, Farsça, divan, rubai, Türkçe.

TURKISH TRANSLATION OF PERSIAN RUBÂİS OF AVNÎ BEY FROM YENİŞEHİR

Abstract

Avnî Bey from Yenişehir, is one of important faces of classical Turkish literature in 19th century. Avnî Bey has both Turkish and Persian divan. In Persian divan consisting of about 1600 verses, there are 26 rubais. Two of these are mustezats. One of mustezats is about his sheikh Nazif Dede's date of birth. Generally, some of rubais in which was embroidered grandness of God, love, weakness, real self, goodness have the characteristic of laudatory and satirical poem. In this study, it'll be given place to Turkish translation of 26 rubais of Avnî Bey from Yenişehir.

Keywords: Avnî Bey from Yenişehir, Persian, diwan, rubai, Turkish.

¹ Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, biricis@firat.edu.tr.

GİRİŞ

Doğum tarihiyle ilgili kesin bilgi bulunmamakla birlikte, 1242-1243/1826-1827'de Yunanistan'ın Yenişehir (Larissa)'de doğduğu tahmin edilmektedir. 1301/1883'te İstanbul'da vefat eden şair, divan ve mesneviden, roman tercümesine; ıstılahat lügatinden, tiyatro denemesine kadar edebiyat tarihimizde önemli bir yere sahip olan Yenişehirli Avnî Bey, fikir hayatımız bakımından da önemli bir şahsiyettir (Turan 2008:681).

İyi derecede Farsça, Rumca, Arapça, biraz da Fransızca bilen ve özellikle İran edebiyatına derin vukufiyeti bulunan Avnî Bey'in, Türkçe Divan'ı, Farsça Divan'ı, Mir'ât-i Cünûn (eksik) mesnevisi, manzum-mensur Âbname istidanamesi; sonradan yaktığı, Nihân-ı Kazâ adlı hiciv kitabı, yarım kalmış bir Mesnevi tercümesi, ıstılahat lügati, Rumca'dan tercüme ettiği İntak adlı romanı, on beş yirmi kadar şiir mecmuası, yarım kalmış Âteş-keder mesnevisi bulunmaktadır (Turan 2008:681).

Yenişehirli Avnî Bey'in Farsça Divanı'nda² (Atalay 20015:XVIII), 12 kaside, 1 muhammes, 2 tahmis, 2 terki-i bend, 12 mesnevi, 65 gazel, 14 kıt'a, 17 nazım, 26 rubâî, 18 matla, 21 müfred ve 1 mısra bulunmaktadır. 26 rubaiden 2'si müstezaddir. Bunlardan biri şeyhi Nazif Dede'nin doğum tarihi hakkındadır. Avni Bey, mehdiye ve hicviye konulu rubailer de kaleme almıştır. Rubailerden birinde mahlas da bulunmaktadır.

Rubailerinde konu olarak Allah ve Allah'ın büyüklüğü, birliği, bağışlayıcılığı yanında aşk, âşıklık hâli, insanın acizliği, nefis, iyilik, kötülük konuları işlenmiş, övgü ve yergiye de yer verilmiştir. Şairin Farsça şiirleriyle övündüğünü aşağıdaki şiirinde görmekteyiz:

Bir rubâîmi işitse bi-hakkın çâr kitâb
Çâr-pâreyle gelir cünbişe rûh-ı Hayyâm
Fârisî söylemeye tevbe ederdi Nef'î
Fârisiyyât-ı bülendimden alaydı peygâm (Atalay 2005:XVII)

Şairin Farsça Divanı'nda bulunan 26 rubâînin Türkçe'ye çevrileri aşağıdaki şekildedir.

RUBÂİYYAT (RUBÂİLER)

1. RUBÂİ

Reftem be-huzûr-ı yâr u goftem yârem
Ez behr-i meyân u dehenet bîmârem
Dârûyem çîst
Handân handân be-goft ey heste-i 'aşk
Der-kişver-i hüsn ü ân men pindârem
Dârû-yı tu nîst

² Bu çalışmada Mehmet Atalay tarafından hazırlanan "Yenişehirli Avni Bey Farsça Divanı" (Aktif Yayınları, Erzurum, 2005) adlı eserin 99-103. sayfaları arasında yer alan rubâîler tercüme edilmiştir.

Sevgilinin huzuruna gittim ve dedim. Sevgilim senin belin ve ağzın (dan dolayı) sebebiyle hastayım, ilacım nedir? Gülererek; ey aşk hastası ben güzellik ülkesinde ve güzellik cazibesinde gizliyim, senin ilacın yoktur, dedi.

2. RUBÂÎ

Âmed ber-i men dûş nigârem nâ-gâh
Pursîd zi-men ki ey giriftâr-ı tebâh
Manzûr-ı tu kist
Ser der-kademeş nihâde goftem ey mâh
Cüz cevher-i hâk-ı pâyet vallâh billâh
Der-çeşmem nist

Sevgili dün gece ansızın benim yanıma geldi ve benden sordu ki: Ey mahvolmaya tutulmuş senin maksadın (göz önüne aldığın) kimdir? Onun ayağına baş koymuş olarak söyledim. Ey ay, gözümde senin ayağının cevherinden başka bir şey vallah billâh yoktur.

3. RUBÂÎ

Didem be-der-i meykede mesti pür derd
Der-dest sebû-yi mey be-leb nâle-i serd
Goftem ki sebû zîr-i abâ bâyed dâşt
Goftâ ki be-mâh-ı ramazân bâyed kerd

Meyhane kapısında elinde içki testisi, dudağında soğuk bir inleme olan dertli bir sarhoş gördüm. Dedim ki: Testiye abanın altında sahip olmak gerekir. Dedi: Ramazan ayında (böyle) yapmak gerekir.

4. RUBÂÎ

Perverde-i Cibrîl-i emîn güm-reh şod
Perverde-i Firavn Kelîmullah şod
Hâr ez-gül gül zi-hâr peydâ şod
Kes nîst kizîn sır acîb âgeh şod

Cibrîl-i Emin'in beslediği (kişi) yolunu şaşırdı (şaşırmış oldu). Firavun'un beslediği Kelîmullah (Musa) oldu. Gülden diken, dikenden gül peyda oldu. Bu acayip sırra kimse vakıf olmadı.

5. RUBÂÎ

Men reftem ve dil der-ser-i gîsu-yi tû mând
Ve ân cân ki be-hod dâştemeş sû-yı tû mând
Nâ-çîde gülî zi-bâğ-ı vuslat reftem
İllâ be-dimâğ-ı cân-ı men bûy-ı tû mând

Ben gittim gönül senin saçında kaldı. Kendimde (üzerimde) taşıdığım can senin tarafında kaldı. Koparılmamış bir gül gibi vuslat bağından gittim, ancak can dimağında (burnumda) senin kokun kaldı.

6. RUBÂÎ

Küffâr be-men çünân ki mü'min hânend
Pîrân şer'âtem zi-mescîd rânenend

*Çün nâme-i a'mâl be-haşrem hânend
Küffâr ü muvahhidân ki hestem dânenend*

Nasıl ki (Böylece) kafirler bana mümin diyorlar. Pirler şeriatımı mescitten sürerler. Kiyamet gününde amel defterim okununca kâfirler ve müminler ne olduğumu bilirler.

7. RUBÂÎ

*Ey mihr-i vilâyet ki tecelli-i ruhed
Her sû ki güzâred felek-efrûz şeved
Âncâ ki tû-yi zulmet zulmî ne-buved
Hurşîd her câ ki reved rûz şeved*

(Edirne Vâlisi Hûrşîd Paşa'ya söylenip takdîm olunmamıştır.)

Ey vilayetin güneşi ki senin yüzünün görüntüsü hangi yöne olursa gökyüzünü aydınlatan güneş olur. O yer ki zulüm karanlığının içinde bir zulüm olmaz. Güneş nereye giderse gündüz olur.

8. RUBÂÎ

*İmşeb menem ü hayâl-i ân mâh-ı gaddâr
Dîvâne şodem çü Kays-ı şûrîde-şî'âr
Handîd be-men cihânîyân illâ subh
Herkes zi-berem girîht illâ târ*

Bu gece ben ve o zalim ayın (ay gibi güzel sevgilinin) hayali, meftun alametli Kays gibi deli oldum. Sabahtan başka (dışında) dünyalıklar bana güldüler, karanlık geceden başka herkes benim üzerime ağladı.

9. RUBÂÎ

(Târîh-i Vilâdet-i dervîş Nazîf bin Hüseyin el-Mevlevî Şeyh-i Mevlevî-hâne-i Bahâriyye İbn'ül Merhûm Ârif-i Bî'llâh Şeyh Nazîf El-Mevlevî Post-nişîn-i Mevlevî-hâne-i Beşiktaş)

*Rûzî ki ebu'l fasîh ez-âlem-i râz
Mî-kerd cemâl-i hîştên-râ ibrâz
Târîh-i vey tenâsuhî custem u goft
Yâ hû be-cihân hüsn-i Nazîf âmed bâz*

Birgün ki ebü'l-fasih kendi cemalini (yüz güzelliğini) ortaya koyarak âlemden sır oluyordu. Ruh gücünden (ruhunun dirilişinden) onun tarihini aradım ve dedi: Ya hu cihana Nazîf'in güzelliği tekrar geldi.

10. RUBÂÎ

(Der hakk-ı şeyhü'l İslâm Sa'deddîn Efendi)
*Feryâd ber- âmedest ez-heft ecrâm
Ber mâtem-i irtihâl-i şeyhü'l islâm
În kevkeb-i Sa'adeddîn ki kerdest gurûb
Sa'd ez-ber-i tâlî'-i cihân reft tamâm*

Şeyhü'l-İslâmın ölüm matemî üzerine yedi cansız cisimden feryat gelmiştir. Bu Saadeddîn'in yıldızı ki batmıştır. Sa'd (uğur) cihanın talihi üzerinden tamamen gitti.

11. RUBÂÎ

*Yâ Rab keremet tabîb ü men bîmârem
Tû muktedirî vü men hakîr-i zârem
Cüz zi-ân ki murâdem be-murâdet cüft est
Der-her sıfat ihtilâf-ı külli dârem*

Yarab senin keremin tabip ve ben hastayım. Sen muktedirsin ve ben değersiz inleyen. Benim senin muradına çift olan muradımdan başka. Her sıfatta tamamen ihtilafa sahibim.

12. RUBÂÎ

*Muhtâcem ü der râh-ı Hudâ ser-bâzem
Muhtâc-ı der-i Hudâ bî-enbâzem
Şeytân neyem ki bâ-gam-ı hod sâzem
Rahman neyem ki kâr-ı hod perdâzem*

Muhtacım ve Allah yolunda askerim. Ortağı olmayan, eşsiz bir Allah'ın kapısının muhtacıyım. Şeytan değilim ki kendi gamımı (yalandan) yapayım. Rahman değilim ki kendi işimi yapayım.

13. RUBÂÎ

*Yâ Rabbi zi- tû ne-tersem ez-hod tersem
V'ez nefsi siyehkâr-ı müebbed tersem
Ez-sûy-i tû nîk âyed ve ez-men heme bed
Ez-nîk hazer ne-dârem ez-bed tersem*

Yarabbi senden korkmam, kendimden korkarım. Daimi siyah işli nefisten korkarım. Senin tarafından iyilik gelir, benden tamamen kötülük. İyilikten korkmam kötülükten korkarım.

14. RUBÂÎ

*Ey sûhtenî-i dûzah-ı pür gam u bîm
Çendîn şekvâ me-kun zi-ta'zîb-i elîm
Tû âşıkıyem sitân u der-câyem şev
Ber-cây-ı tû men dahîl bâşem be-cahîm*

Ey korku ve gam dolu cehennemde yanacak olan; fazla derdin işkencesinden bu kadar şikâyet etme. Ben âşığınım al benim yerimde ol. Senin yerine cehenneme ben gireyim.

15. RUBÂÎ

*Hayvânem eger suhan be-merdum gûyem
Merdum neyem ez-pey-i sûtûrân pûyem
Ey Hızr me-râ zi-nev'-i insân me-şümûr
Ger katre-i ez-çeşme-i hayvân cûyem*

Eğer insanlara söz söylersem adam değilim hayvanım, hayvanların arkasından gidersem insan değilim. Ey Hızır, beni insan türünden sayma, eğer âb-ı hayattan bir damla ararsam.

16. RUBÂÎ

Der-dest dû sad gûl-ı beyâbân bûden

Der-pençe-i sad hezâr şeytân bûden

Dûr ez-harem-i ravzâ-ı rıdvân bûden

Bih zan ki demî hem-dem-i nisvân bûden

Elde iki yüz korkunç çöl hayvanı olmak, yüz bin pençede şeytan olmak, cennet bahçesinin hareminden uzak olmak kadınlarla bir anlık dost olmaktan daha iyidir.

17. RUBÂÎ

Eknûn ki me-râ şod heme âlem düşmen

V'ân yâr-ı cefâ-pîşe dem-â-dem düşmen

Ân mertebe-i bed-baht cihânem ki sezed

Hem dûst be-girîned me-râ hem düşmen

Bugün ki bütün âlem bana düşman oldu. Cefayı meslek edinen o yar her zaman düşman. Cihanın o bedbaht mertebesindeyim ki hem dostun hem düşmanın bana ağlaması uygundur.

18. RUBÂÎ

(Hicviye ist/Hicviyedir)

Ey pâye-i men burîde çün hâye-i tû

Ve ey hâye-i men hûbter ez-pâye-i tû

Yek mûy zi-hâye-i cehûd-ı murdâr

Bihter bûved ez-pâye u pîrâye-i tû

Ey benim rütbem senin hayan gibi kesilmiş ve ey o benim hayam senin rütbenden daha iyi (olan). Ölmüş pis (murdar) Yahudi'nin hayasından bir kıl senin süs ve rütbenden daha iyi olur.

19. RUBÂÎ

Ey fart-ı zuhûr-ı tû nikâb-ı ruh-ı tû

Nûrîst dû kevn ez-âftâb-ı ruh-ı tû

Çün cezbe-i vücûd-ı mutlaket çizî

Pes çîst der-în meyân hicâb-ı ruh-ı tû

Ey senin ortaya çıkışının aşırılığı (aşırısı) senin yüzünün örtüsü (peçesi). Senin yanağının güneşinden iki dünya aydınlıktır (nurdur). Çünkü mutlak (kayıtsız, şartsız) varlığının (vücudunun) cazibesi bir şey olduğu gibi. Öyleyse (sonra) bu arada senin yüzünün örtüsü nedir?

20. RUBÂÎ

Hayrânem ez-an-rû ki be yek feyz-i nigâh

Âmed be-vücûd sad hezâran işbâh

Lâ yesduru min vâhidin illâ vâhid

Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh

O yüzden şaşkınlım (hayranım) yüz binlerce varlığa (vücuda) benzer bir bakış feyzi (bolluğu) geldi. Tekten ortaya çıkmaz ancak (illa) tek (bir). Bütün güç ve kuvvet ancak Allaha aittir.

21. RUBÂÎ

Ey melce'-i bî-kesân ve ey bâr-Hudây

Hem fâtih-i ebvâbi ve hem râh-nümây

Der kûy-ı belâ be-mândeem bî-ser u pây

Yâ râh-nümâ me-râ veyâ der be-güşây

Ey kimsesizlerin sığınağı ve ey iyi işli Allah, hem kapıların açıcısı (fatihi) hem yol gösterici. Bela mahallinde kalmışım başsız, ayaksız. Ya bana yol göster, ya kapı aç.

22. RUBÂÎ

(Der-hakk-ı Rıdvân Şâir-i İrânî ki der-Bağdâd Bağdâdiyân-râ hicv kerde bûd)

Rıdvân ki der-cennet-i İrân bûdî

Şâdân be-visâl-i hûr u gılmân bûdî

Înek ki zi-firdevs-i Acem dûr şodî

Rıdvân ne-bûdî belki şeytân bûdî

Rıdvân (cennetin kapıcısı olan büyük melek) ki İran cennetinde olurdu (oluyordu) Neşe, huri ve gılmanların visali ile oluyordu. Şimdi ki İran cennetinden uzak oldun. Rıdvân olmuyor belki şeytan oluyordu.

23. RUBÂÎ

Ey ân ki tûrâest rûtbe-i gaffârî

Afv-ı tû buved bâis-i isyânkârî

Der-tevbe şikesten er günâhem kâf est

Tû hod zi-kerem tevbe ne-kerdî bârî

Ey o ki bağışlayıcılık rütbesi senindir (Ey ki bağışlayıcılık rütbesine sahip olan). Senin affın isyankârlık sebebi olur. Tövbe bozmada eğer günahım Kaf dağı olsa da sen kendin keremden tövbe etmedin bir kez.

24. RUBÂÎ

Ey akıl ki der mugâlata-i temyîzî

Bes safsata gûyî ve fesâd engîzî

El-minnetü'llah ki dânem bârî

Nâ-dânî-i hod râ ki ne-dânem çîzî

Ey akıl ki; zihin karıştırmakta yeter safsata (boş laf) söylersin ve fesat (karışıklık) koparırsın. Allah'a minnet ancak Allah içindir ki bilirim. Hâsılı kendi cahilliğim için ki bir şey bilmem.

25. RUBÂÎ

(Der- hakk-ı İsmail Paşa Hakkı Bey)

Ez-behr-i su'âl-i fark-ı hakk u bâtıl

*Kerdend suhanverân be yek varakî
Goftem ki hadîyû mülk-i ma'na Hakkist
Âmed zi-felek nidâ ki hakkî hakkî*

Hak ve batılın farkı (nedir) sorusu hakkında söz söyleyenler bir sayfa (bir varaka) yaptılar. Dedim ki mana mülkünün Allah'ı Hak'tır. Felekten nida geldi ki haklılık hakka aittir (haklısın haklısın).

26. RUBÂÎ

*Ey rûy-i tu hurşîd-i münîr-i ma'nî
V'ez-pertev-i zîver sühan-ı müstağnî
Âteş be-dü âlem zede rûyet ya'nî
Pervâne-i şem'-i tû ne-tenhâ Avnî*

Ey yüzü mana nurunun güneşi ve zengin sözün süsünün ışığından (olan). Senin yüzün iki âleme ateş vurmuş. Avnî yani senin mumunun pervanesi (kelebeği) yalnız değil.

Kaynakça

Atalay, Mehmet (2005). *Yenişehirli Avni Bey Farsça Divan*. Ankara: Aktif Yayınevi.

Turan, Lokman (2008). "Yenişehirli Avnî Bey'in Mir'at-i Cünûn'u". *Turkish Studies*. Volume 3/2. Spring. 680-736.

EKLER

Orijinal Metin:

رباعیات

۱- رباعی

از بهر میان و دهننت ییمارم   دارویم چیست
در کشور حسن و آن من پندارم   داروی تو نیست
رفتم به حضور یار و گفتم یارم   خندان خندان بگفت ای خسته عشق

۲- رباعی

پرسید ز من که ای گرفتار تباه   منظور تو کیست
جز جوهر خاک پایت والله بالله   در چشم نیست
آمد بر من دوش نگارم ناگاه   سردر قدمش نهاده گفتم ای ماه

۳- رباعی

دیدم به در میکده مستی پر درد   دردست سبوی می به لب ناله سرد
گفتم که سبوزیر عبا باید داشت   گفتا که به ماه رمضان باید کرد

۴- رباعی

پرورده جبریل امین گمره شد   پرورده فرعون کلیم الله شد
خار از گل گل ز خار پیدا شد   کس نیست کزین سر عجیب آگه شد

۵- رباعی

من رفتم و دل در سر گیسوی تو ماند   وان جان که به خود داشتش سوی تو ماند
ناچیده گلی ز باغ وصلت رفتم   الابه دماغ جان من بوی تو ماند

۶- رباعی

کَفَّار به من چنانکه مؤمن خوانند   پیران شریعتم ز مسجد رانند
چون نامه اعمال به حشرم خوانند   کَفَّار و موخدان که هستم دانند

۷- رباعی

ای مهر ولایت که تجلی رخت   هر سو که گذارد فلک افروز شود
آنجا که تویی ظلمت ظلمی نبود   خرشید به هر جا که رود روز شود

۸- رباعی

امشب منم و خیال آن ماه غدار   دیوانه شدم چو قیس شوریده شعار
خندید به من جهانیان الاصبح   هر کس ز برم گریخت الاشب تار

۹- رباعی: تاریخ ولادت درویش نظیف بن حسین المولوی شیخ مولویخانه بهاریه ابن
المرحوم عارف بالله شیخ نظیف المولوی پوست نشین مولویخانه بشکطاش

روزی که ابو الفصیح از عالم راز   می کرد جمال خویشان را ابراز
تاریخ وی از تناسخی جستم و گفتم   یا هو به جهان حسن نظیف آمد باز

۱۲۹۶/۱۸۷۹

۱۰- رباعی: در حق شیخ الاسلام سعد الدین افندی

فریاد بر آمدست از هفت اجرام   بر ماتم ارتحال شیخ الاسلام
این کوکب سعد دین که کردست غروب   سعد از بر طالع جهان رفت تمام

۱۱- رباعی

یارب کرمت طیب و من یمارم   تو مقتدری و من حقیر زارم
جز زانکه مرادم به مرادت جفت است   در هر صفت اختلاف کَلّی دارم

۱۲- رباعی

محتاجم و در راه خدا سر بازم   محتاج در خدای بی نیازم
شیطان نیم که با غم خود سازم   رحمن نیم که کار خود پردازم

۱۳- رباعی

یاربی ز تو ترسم از خود ترسم   وز نفس سیهکار مؤید ترسم
از سوی تو نیک آید و از من همه بد   از نیک حذر ندارم از بد ترسم

۱۴- رباعی

ای سوختی دوزخی پر غم و بیم   چندین شکوی مکن ز تعذیب الیم
تو عاشقیم ستان و در جایم شو   بر جای تو من دخیل باشم به جحیم

۱۵- رباعی

حیوانم اگر سخن به مردم گویم   مردم نیم از پی ستوران پیویم
ای خضر مرا ز نوع انسان مشمر   گر قطره‌ای از چشمه حیوان جویم

۱۶- رباعی

در دست دو صد غول بیابان بودن   در پنجه صد هزار شیطان بودن
دور از حرم روضه رضوان بودن   به زان که دمی همدم نسوان بودن

۱۷- رباعی

وان یار جفاپیشه دمادم دشمن	آکنون که مرشد همه عالم دشمن
هم دوست بگریند مرا هم دشمن	آن مرتبه بدبخت جهانم که سزد

۱۸- رباعی: هجویه ایست

وی خایه من خوب تر از پایه تو	ای پایه من بریده چون خایه تو
بهر بود از پایه و پیرایه تو	یک موی ز خایه جهود مردار

۱۹- رباعی

نوریست دو کون از آفتاب رخ تو	ای فرط ظهور تو نقاب رخ تو
پس چیست درین میان حجاب رخ تو	چون جزیه وجود مطلق چیزی نیست

۲۰- رباعی

آمد به وجود صد هزاران اشباه	حیرانم از آنرو که به یک فیض نگاه
لا حول ولا قوة الا بالله	لا یصدُرُ مِنْ وَاحِدٍ اَوْ اِجِد

۲۱- رباعی

هم فاتیح ابوابی و هم راهنمای	ای ملجأ بی کسان وای بار خدای
یار راهنما مرا و یاد در بگشای	در کوی بلا بمانده ام بی سرو پای

۲۲- رباعی: در حقّ رضوان شاعر ایرانی که در بغداد بغدادیان را هجو کرده بود

رضوان که در جنت ایران بودی   شادان به وصال حور و غلمان بودی
اینک که ز فردوس عجم دور شدی   رضوان نبودی بلکه شیطان بودی

۲۳- رباعی

ای آنکه تراست رتبه غفّاری   عفو تو بود باعث عصیانکاری
در توبه شکستن ار گناهم قاف است   تو خود ز کرم توبه نکردی باری

۲۴- رباعی

ای عقل که در مغلطه تمیزی   بس سفسطه گویی و فساد انگیزی
المسئله الله که دانم باری   نادانی خود را که نه ندانم چیزی

۲۵- رباعی: در حقّ اسماعیل پاشا حقی بک

از بهر سؤال فرق حق و باطل   کردند سخنوران به یک ورقی
گفتم که خدیو ملک معنی حقیست   آمد ز فلک ندا که حقی حقی

۲۶- رباعی

ای روی تو خرشید منیر معنی   وز پرتوزیور سخن مستغنی
آتش به دو عالم زده رویت یعنی   پروانه شمع تونه تنها عونی

